

((شعر و حکمت ایران))

در ادبیات عرب))

(۳)

۱۵ - آقای رضا اصفهانی فرزند حاج شیخ محمدحسین بن شیخ محمدباقر بن محمد تقی رازی اصفهانی نجفی بود که در کتابها ، تذکرهها ، سفینهها ، کشکولها مجموعه‌های ادبی عراق عرب نام و آثار ادبی و علمی وی ثبت است .

پدرش از بزرگان دانشمندان روحانی و صاحب تفسیر قرآن بعربی است که جنبه روحانیت او مشهور بود ، کتاب تفسیر قرآن تألیف شیخ محمدحسین اصفهانی (چاپ ایران) از بهترین تفسیرهای قرآن مجید است که دانشمندان مذهب جعفری تفسیر نمودند ، در یغا که ناتمام ماند ، گویند در هنگام وفات زبانش باین شعر بسیار معروف مترنم بود :

آنکه دایم هوس سوختن ما میکرد . کاش می آمد و از دور تماشامیکرد
 ۱۶ - در کتاب (الحصون المنیعه) جلد دوم ص ۵۳۳ تألیف کاشف الغطاء ثبت است که : آقا رضا در سال هزار و دو بیست و هشتاد و هشت هجری در نجف متولد شد . علوم عربی را در آنجا بیاموخت ، در آغاز نوجوانی به‌مراه پدر بزرگوار خود باصفهان شتافت

۱ - طبقات المفسرین تألیف مرتضی مدرسی چهاردهی

ص	غلط	درست
۲۶۵ سطر هفتم	فقید	فقیه
۲۶۶ سطر ده	الدریة	الدراية
۲۶۷ سطر ۱۴	انحقیات	النجفیات
۲۶۸ سطر ۲۸	بالحسنی	بالحنی

مدتی در اصفهان بود تا به همراه پدر دوباره به نجف بازگشت در حوزه درس آخوند ملا محمد کاظم خراسانی، آقا سید محمد کاظم یزدی بفرار گرفتن علوم فقه و اصول پرداخت، در ریاضیات تحصیلاتی نمود آنگاه بسرودن اشعار عربی سرگرم شد، با شاعران و ادیبان معاصر مأنوس بود مانند شیخ جواد شبیبی، سید جعفر حلی، شیخ محمد سماوتلی که از شاعران و ادیبان بنام عراق عربند، در کربلا با شیخ ابی المعاسن الجنا جناوی که از شاعران و ادیبان مشهور دیار عرب بود آمیزش داشت. قریحه شعر و شاعری وی در سرودن اشعار عربی گل کرد، اشعاری بعربی سرود که از جنبه شعر و شاعری از بسیاری از شاعران عرب ممتاز و بهتر است، اینک شعرهایی از وی در خاطر ادیبان و شاعران عراق است و بآن‌ها مترنمند. بسیاری از شعرهای آقارضا در نامه‌های دوستان، یا در مکتوب‌هایی است که پرسش‌های ادبی و علمی را جواب گفته بود. آقا رضا عالم فاضل، فقیه اصولی ریاضی، فلسفی، شاعر و نثر نویس هنرمندی است وی در سال هزار و سیصد و سی و سه هجری قمری هنگام تألیف کتاب باصفهان رفت، چون اوضاع و احوال عراق عرب آشفته و بحرانی بود.

تا آنجا که صاحب کتاب الحصون المنیعة گوید: وی یکی از خویشاوندان جد ما شیخ جعفر کاشف الغطاء است، از دخترزاده‌های اوست و ما از نوادگان پسری شیخ بشمار می‌رویم.

در جلد نهم ص ۲۰۸ کتاب الحصون المنیعة ثبت است که: آقا رضا در هزار و دوست و هشتاد و هفت ه.ق در اصفهان متولد شد بهنگام بلوغ به نجف آمد تا سال هزار و سیصد و سی و سه ه.ق در نجف بود در هنگامه جنگ نخستین جهانی باصفهان شتافت اینک از دانشمندان بنام آن سامان است. در جلد اول کتاب الحصون المنیعة در حدود هزار بیت از غرر اشعار عربی وی نقل شد. در مقدمه آن اشعار قصیده آقارضا در سوگواری اباعبدالله که از شاهکارهای ادبیات عرب است ثبت نموده‌اند.

شاد روان محمد سماوی در کتاب نفیس الطلیعة در باره آقا رضا گوید: فاضلی است که دانش را از پدر و جد خود دریافت کرد، بآن‌ها کفایت ننمود در تحصیل

علم کوشید . باهوش سرشار نظر دقیق ، روان پاک ، سلامت نفس در نجف خود را بدرجه کمال رسانید ، از دانشمندان توشه‌های علمی و هنری یافت تا بآرزوهای علمی رسید تألیفاتی بیادگار گذاشت که روح و جان از خواندن آنها گوارا میشود ، دل‌ها آرامش می‌یابند چون مشتاقان بآرزوهایشان میرسند ، اندیشه‌های گمشده‌های خود را در آن می‌یابند ، نظم و نثرش گوهر پاکی است که هیچگاه آلودگی ندارد .

۱۷- شادروان آقا سید محسن امین در جلد سی و سوم ص ۴۷ از کتاب اعیان-

الشیعه^۱ نوشت که : این شرح احوال و آثار را محمدرضا شبیبی برای ما فرستاد که : آقا رضا در محرم هزار و دویست و هشتاد و هفت ه . ق در نجف متولد شد ، به‌مراه پدر باصفهان رفت آن هنگام نه ساله بود پس از چند سال توقف در اصفهان به نجف آمد کتاب فصول ، تفسیر بیضاوی ، بخشی از تفسیر کشاف را نزد پدر آموخت معالم الاصول ، شرح لعمه را نزد سید ابراهیم قزوینی خواند ، من شرح احوال وی را در کتاب حلی الزمن العاطل نوشتم رسائل شیخ مرتضی انصاری^۲ را به نزد پدر آموخت بیشتر تحصیلاتش در حوزه درس شریعت اصفهانی ، سید محمد کاظم یزدی ، آخوند ملا محمد کاظم خراسانی بود پس از آن که آقا سید محمد فشارکی اصفهانی از سامرا به نجف آمد آقا رضا از شاگردان مخصوص او بشمار میرفت بیشتر از سایر استادان از او بهره علمی می‌بردوی نزد فاضل کامل میرزا حبیب‌اله عراقی « اراکی » ریاضیات بی‌آموخت ، فنون ادبی و شعری را در اثر آمیزش با ادیبان و شاعران و فضیای نامی نجف آموخت خصوصاً از دوست و هم صحبت ماسید جعفر حلی فرا گرفت ، علم حدیث را از ثقة الاسلام نوری ، سید مرتضی کشمیری تحصیل کرد صاحب اعیان الشیعه بنقل از « آقا سید شهاب‌الدین مجتهد نجفی مرعشی » گوید : آقا رضا از نوابغ روزگار . از غلط اندازهای طبیعت بشمار میرفت ، در فقه ،

۱- بتازگی نخستین جلد از مجلدات هفتادجلدی اعیان الشیعه توسط آقای دکتر سید

کمال‌الدین موسوی بقرسی ترجمه و در اصفهان چاپ و منتشر شده .

۲- برای شرح احوال و آثار علامه انصاری و شاگردان مدرسه او نگاه کنید به کتاب تاریخ

مختصر فقه مذهب جعفری بقلم مرتضی مدرسی چهاردهمی در سال هشتم و نهم و دهم مجله کانون سردفتران ایران چاپ تهران .

اصول، ادب، شعر، حدیث، ریاضیات یکتا بود. در حقیقت نشانه‌های از هوش سرشار و شدت فهم بود، مابین بزرگان ادب دارای شخصیت علمی و ادبی بود، در نیروی ادبی گوی سبقت را از دیگر ادبای عرب ربود. در انجمن‌های ادبی عرب یکه‌تاز فنون و هنر و علوم ادبی بشمار میرفت در ردیف جواد شبیبی، کاشف الغطاء، سید جعفر حلی، سید ابراهیم طباطبائی، سید محمد سعید حبیبی و مورد تقدیر و اعجاب همه آنان بود، نکته‌سنج، شوخ بزدله‌گو بود. حکایت‌ها و شوخی‌های ادبی وی هنوز در حوزة‌های ادبی، انجمن‌های ادب و شاعران عرب مشهور است، آقارضا کوتاه قد، خوش‌سیم بود در ماه صفر هزار و سیصد و شصت و دو هجری قمری در اصفهان وفات کرد و در همانجا هم دفن شد، مجلس یادبود در عراق عرب و ایران برای وی برپا کردند.

کتابهای گرانبهای تألیف نمودمانند، ۱- اصول فقه در ۲ جلد چاپ اصفهان
۲- نقد فلسفه داروین در ۲ جلد «چاپ بغداد»

۱۸- هنگامی که آراء و عقاید داروین انگلیسی و بخیر آلمانی درباره نشوء و ارتقاء منتشر شد کتر شبلی شمیل رساله‌ها و کتابها بر بی‌منتشر ساخت در اثر انتشار نظریه «اصل انواع» قیل و قالی در جهان اسلامی افتاد !! آقارضا اصفهانی که در آن زمان طلبه‌ای شاعر و هنرمند بشمار میرفت در جرگه فضایی روحانی و ادب و شاعران عراق عرب مقامی داشت کتابی بنام «نقد فلسفه داروین» در دو جلد نوشت و در بغداد چاپ شد. نسخه‌ای از آن کتاب را برای دکتر شمیل مؤلف کتاب نشو و ارتقاء فرستاد. گویند دکتر شبلی- شمیل کتاب را نخوانده برای مؤلفش بازگشت داد و بر پشت کتاب «نقد فلسفه داروین» نوشت «یا شیخ عدوک جهلک» یا «یا شیخ عذرك جهلک» !!

رفقا و استادان ما عالم جلیل اصفهانی را دست انداختند !! ولی از انصاف نباید گذشت که آقا رضا شاعر و ادیب و عالم بزرگوار از افتخارات جهان اسلامی و ادب عرب است. بحث و انتقاد در بنیاد انواع را از دیده علوم عقلی قرون وسطی مورد گفتگو قرار داد. کتاب «نقد فلسفه داروین» ارزش ادبی و نثر شیوای آن بیشتر از ارزش علمی اوست استاد بزرگوار ما شیخ محمد جواد بلاغی کتاب «انوار الهدی» را نوشت

تا اندازه‌ای توانست بر آراء و عقاید فلسفه نشو و ارتقاء به بحث و انتقاد پردازد کتاب و رساله‌هایی که دانشمندان بزرگ فرنگستان در انتقاد فلسفه مادی گری نوشته‌اند هر گاه بزبان‌های فارسی و عربی منتشر می‌شد و جوانان شرق از آن‌ها بهره‌مند می‌شدند بهتر بود از این که با قواعد منطقی کهنه بآراء و معتقدات مذهب‌های مادی گری پردازند چه خوب بود که پس از ترجمه کتابهای دانا یان فرنگ دانشمندان هوشیار جهان اسلامی هم اگر نظریاتی دارند در باور قوی ترجمه کتابها بنویسند تا مورد استفاده مردم و دانشجویان قرار گیرد .

دوستان و یاران ادبی نگارنده ناچیز این سطر ها که همه از استادان عالی مقام ادبیات عرب بشمار می‌آیند حکایت کردند مرا که: در یکی از انجمن‌ها و محفل‌های ادبی بزرگ نجف شاعری بنام قصیده‌ای خواند که مصرع اول با مصرع دوم در یک بیت شعر عرب از جنبه عروض مخالف بود و شنوندگان کمتر بدان نکته توجه یافتند !!

قضا را آقارضا در آن انجمن بود و ایراد عروض گرفت . اشتباهات عروض رایج داشت ! و بعداً برای اثبات نظریه ادبی خود کتابی در علم عروض عربی تألیف نمود که هنوز هم در نزد شاعران و ادیبان عرب ارزش و نفاست دارد و آن کتاب استناد می‌نمایند .

۱۹- در جلد چهارم «شعر االعربی» چاپ نجف ثبت است که: برای هیچیک از ادیبان عرب مجالی نیست که ارزش اصفهانی را ندیده گیرند چه ادبش بر بسیاری از ادیبان عرب تقدم جست ، هر گاه در زندگانی وی دقت شود روشن میشود که در بعضی از آثار نبوغش تجلی نمود بخصوص در ادب و اسرار فنون ادبی نمودار تر بود .

معانی اشعاروی بلند پایه است چون ادبیات فارسی را نیکو میدانست آشنا بادیاتی بود که وسعت خیال و ابتکار معانی داشت . اشعارش از بسیاری از اشعار عرب ممتاز است .

۱- برای شرح احوال و آثار شیخ جواد بلاغی نگاه کنید بکتاب سیمای بزرگان تألیف

تبع ادبی بسیار داشت ، آشنا بمفردات لغت عرب بود که دلالت بر هوش سرشار و حافظه اش مینمود اشعارش متأثر از مدرسه ادبی صفی‌الدین حلی شد که از مشهورترین شاعران عرب است . شیفته علم بدیع و انواع آن بود و متأثر به نکته‌های ادبی دقیق میشد و هیچیک از ابیات شعری وی خالی از آن نیست .

تذکره ها ، کشکول‌ها ، مجموعه های ادبی که زبان عربی تألیف شده است محاورات ، لطیفه‌ها ، نکته سنجی‌های آقارضا اصفهانی را ثبت نمودند بعضی از آن‌ها چاپ و منتشر شد . مانند کتاب «شعراء الغری» تألیف دوست فاضل و ادیب ما علی-خاقانی که جلد چهارم کتاب مزبور «چاپ نجف» سی و هشت صفحه شرح احوال آقارضا اصفهانی را در بردارد و سی و شش صفحه از کتاب مخصوص منتخباتی از شاهکارهای ادبی اوست .

براستی تاریخ ادبیات عرب در قرون وسطی امثال مهیار دیلمی بشار بن برد و در عصر ما آقارضا اصفهانی را هیچگاه فراموش نخواهد کرد اینان ستارگان ادبیات عرب بشمار می‌آیند .

جائزه صلح MARZOTTO مارزوتو

روز ۱۷ سپتامبر ۱۹۶۶ آقای رنما هو مدیر کل یونسکو برای دریافت جائزه صلح مارزوتو که بایشان تعلق گرفته است به ایالت دیسکس ایالت رفته است
مؤسسه جائزه صلح مارزوتو از سال ۱۹۵۱ توسط کنت پائولو مارزوتو کارخانه دار معروف ایتالیایی دایر شده و جائزه آن نخست بادباه و دانشمندان و روزنامه نگاران و شاهکارهای معروف ادبی ایتالیا اختصاص یافته بود اما در سالهای بعد از این جایزه وضع بین المللی بخود گرفته و کم کم در کلیه رشته‌های هنری و ادبی و علمی جای خود را باز کرده است . در سال ۱۹۶۶ رئیس مؤسسه تصمیم گرفت جائزه تازه‌ای که شامل ۵ میلیون لیر ایتالیایی مطابق با ۸۱۰۰۰ دلار آمریکائی است بوجود آورد . این پاداش بشخص یا مؤسسه‌ای داده خواهد شد که با اعمال فرهنگی خود در تکامل و تفاهم بین المللی و همکاریهای دول عضو گامهای مؤثری بردارد سازمان یونسکو نخستین مؤسسه‌ایست که این جائزه جدید را بمناسبت بیستمین سال یونسکو دریافت مینماید نا گفته نماند که هنگام برگزاری جشن در ووالدا گنو آقایان ویتورینو ورونز مدیر کل و فرانکو پومپینی عضو شورای اجرایی یونسکو که هر دو ایتالیایی میباشند حضور خواهند داشت .